

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 26ης Φεβρουαρίου 2015*

«Προδικαστική παραπομπή — Οδηγία 2001/84/ΕΚ — Άρθρο 1 — Διανοητική ιδιοκτησία — Πώληση με πλειστηριασμό πρωτότυπων έργων τέχνης — Δικαίωμα παρακολούθησως υπέρ του δημιουργού πρωτότυπου έργου — Υπόχρεος προς καταβολή των σχετικών ποσοστών στο πλαίσιο του δικαιώματος παρακολούθησως — Αγοραστής ή πωλητής — Συμβατική παρέκκλιση»

Στην υπόθεση C-41/14,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Cour de cassation (Γαλλία) με απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2014, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 27 Ιανουαρίου 2014, στο πλαίσιο της δίκης

Christie's France SNC

κατά

Syndicat national des antiquaires,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Bay Larsen, πρόεδρο τμήματος, K. Jürimäe, J. Malenovský (εισηγητή), M. Safjan και A. Prechal, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Wathelet

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Christie's France SNC, εκπροσωπούμενη από τους D. Théophile και A. Rios, avocats,
- το Syndicat national des antiquaires, εκπροσωπούμενο από τους G. Lesourd και B. Edelman, avocats,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους D. Colas και F.-X. Bréchet,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις J. Hottiaux και J. Samnadda,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 1 της οδηγίας 2001/84/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Σεπτεμβρίου 2001, σχετικά με το δικαίωμα παρακολούθησης υπέρ του δημιουργού ενός πρωτότυπου έργου τέχνης (EE L 272, σ. 32).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της επιχειρήσεως Christie's France SNC (στο εξής: Christie's France) και του Syndicat national des antiquaires (επαγγελματικής ενώσεως παλαιωπωλών, στο εξής: SNA) σχετικά με το κύρος ρήτρας, περιληφθείσας στους γενικούς όρους πώλησεως, κατά την οποία η Christie's France εισπράττει από τον αγοραστή ένα ποσό ίσο προς τα ποσοστά που οφείλονται στον δημιουργό στο πλαίσιο του δικαιώματος παρακολούθησεως (στο εξής: επίδικη ρήτρα).

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 3, 4, 9, 10, 13 έως 15, 18 και 25 της οδηγίας 2001/84 έχουν ως εξής:
 - «(3) Στόχος του δικαιώματος παρακολούθησης είναι να εξασφαλίσει στους δημιουργούς έργων εικαστικών τεχνών μερίδιο στην οικονομική επιτυχία των πρωτοτύπων έργων τους. [...]
 - (4) Το δικαίωμα παρακολούθησης αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και συνιστά ουσιαστικό προνόμιο για τους δημιουργούς. Η επιβολή ενός τέτοιου δικαιώματος στο σύνολο των κρατών μελών ανταποκρίνεται στην αναγκαιότητα να διασφαλισθεί ένα επαρκές και ομοιόμορφο επίπεδο προστασίας για τους καλλιτέχνες.

[...]
 - (9) Το δικαίωμα παρακολούθησης προβλέπεται σήμερα από την εθνική νομοθεσία των περισσότερων κρατών μελών. Η νομοθεσία αυτή, εφόσον υφίσταται, παρουσιάζει ορισμένες διαφορές ιδίως ως προς τα έργα τα οποία καλύπτει, τους δικαιούχους ποσοστών, τον εφαρμοζόμενο συντελεστή, τις πράξεις που αφορά το δικαίωμα καθώς και τη βάση υπολογισμού. [...] Το εν λόγω δικαίωμα αποτελεί έτσι παράγοντα στρεβλώσεων του ανταγωνισμού καθώς και μετατόπισης των πωλήσεων μέσα στην Κοινότητα.
 - (10) Οι εν λόγω διαφορές ως προς την ύπαρξη και την εφαρμογή του δικαιώματος παρακολούθησης από τα κράτη μέλη έχουν άμεσες αρνητικές επιπτώσεις στην εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς έργων τέχνης όπως προβλέπεται στο άρθρο 14 της Συνθήκης. Σε μια τέτοια κατάσταση, το άρθρο 95 της Συνθήκης αποτελεί την κατάλληλη νομική βάση.

[...]
 - (13) Θα πρέπει να καταργηθούν οι υπάρχουσες διαφορές στη νομοθεσία που έχουν στρεβλωτικές επιπτώσεις στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και να αποτραπεί η εμφάνιση νέων αναλόγων διαφορών. Δεν υπάρχει λόγος να εξαλειφθούν ή να παρεμποδισθούν οι διαφορές που δεν αναμένεται να επηρεάσουν τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

(14) [...] Η ύπαρξη διαφορών μεταξύ των εθνικών διατάξεων σχετικά με το δικαίωμα παρακολούθησης υπέρ του δημιουργού δημιουργεί στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και μετατόπιση των πωλήσεων μέσα στην Κοινότητα και συνεπάγεται άνιση μεταχείριση των καλλιτεχνών ανάλογα με τον τόπο πώλησης των έργων τους. [...]

(15) Λόγω των σημαντικών διαφορών μεταξύ των εθνικών διατάξεων, είναι αναγκαίο να θεσπισθούν μέτρα εναρμόνισης προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι διαφορές μεταξύ των νομοθεσιών των κρατών μελών στους τομείς όπου ενδέχεται να δημιουργηθούν ή να διατηρηθούν στρεβλώσεις των όρων ανταγωνισμού. Εντούτοις, δεν είναι απαραίτητο να εναρμονισθούν όλες οι διατάξεις των κρατών μελών σχετικά με το δικαίωμα παρακολούθησης υπέρ του δημιουργού· προκειμένου δε να αφεθεί στα κράτη μέλη ένα όσο το δυνατόν ευρύτερο πεδίο λήψης αποφάσεων, η εναρμόνιση αρκεί να περιορισθεί σε εκείνες τις διατάξεις του εσωτερικού δικαίου που έχουν την αμεσότερη επίπτωση στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

[...]

(18) Η εφαρμογή του δικαιώματος παρακολούθησης θα πρέπει να επεκταθεί σε κάθε μεταπώληση, με εξαίρεση τις πραγματοποιούμενες απευθείας μεταξύ ιδιωτών χωρίς τη συμμετοχή επαγγελματία της αγοράς έργων τέχνης. [...]

[...]

(25) Υπόχρεος εις καταβολή του ποσοστού δυνάμει του δικαιώματος παρακολούθησης θα πρέπει να είναι κατ' αρχήν ο πωλητής. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν την ευχέρεια παρεκκλίσεων από την αρχή αυτή σε ό,τι αφορά την υποχρέωση πληρωμής. Πωλητής είναι το πρόσωπο ή η επιχείρηση στο όνομα του οποίου συνάπτεται η σύμβαση πωλήσεως.»

4 Κατά το άρθρο 1 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Αντικείμενο του δικαιώματος παρακολούθησης»:

«1. Τα κράτη μέλη προβλέπουν υπέρ του δημιουργού πρωτότυπου έργου τέχνης δικαίωμα παρακολούθησης το οποίο ορίζεται ως το αναπαλλοτρίωτο δικαίωμα, από το οποίο δεν χωρεί παραίτηση ούτε εκ των προτέρων, είσπραξης ενός ποσοστού επί του τιμήματος κάθε μεταπώλησης του εν λόγω έργου, μετά την πρώτη μεταβίβασή του εκ μέρους του δημιουργού.

2. Το αναφερόμενο στην παράγραφο 1 δικαίωμα εφαρμόζεται σε όλες τις μεταπωλήσεις στις οποίες συμμετέχουν, ως πωλητές, αγοραστές ή ενδιάμεσοι, επαγγελματίες της αγοράς έργων τέχνης, όπως οίκοι δημοπρασιών, γκαλερί έργων τέχνης και γενικά οποιοσδήποτε έμπορος έργων τέχνης.

[...]

4. Το ποσοστό καταβάλλεται από τον πωλητή. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέψουν ότι ένα από τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 2, εκτός του πωλητή, είναι αποκλειστικά ή από κοινού με τον πωλητή υπεύθυνο για την καταβολή του ποσοστού.»

Το γαλλικό δίκαιο

5 Το άρθρο 1 της οδηγίας 2001/84 μεταφέρθηκε στο γαλλικό δίκαιο με τον νόμο 2006-961, της 1ης Αυγούστου 2006, σχετικά με το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα στην κοινωνία της πληροφορίας (*JORF* της 3ης Αυγούστου 2006, σ. 11 529).

- 6 Κατά το άρθρο L. 122-8 του θεσπιζόμενου με τον νόμο αυτό κώδικα διανοητικής ιδιοκτησίας:

«Οι δημιουργοί πρωτότυπων έργων [...] έχουν δικαίωμα παρακολουθήσεως, το οποίο είναι ένα αναπαλλοτρίωτο δικαίωμα συμμετοχής στο τίμημα κάθε πώλησεως έργου μετά την πρώτη πώληση εκ μέρους του δημιουργού ή των εξ αυτού ελκόντων δικαιώματα, όταν ενεργεί ως πωλητής, αγοραστής ή μεσάζων ένας επαγγελματίας της αγοράς έργων τέχνης [...]

Ο πωλητής υποχρεούται να καταβάλει το προβλεπόμενο ποσοστό βάσει του δικαιώματος παρακολουθήσεως. Την ευθύνη για τη σχετική πληρωμή έχει ο επαγγελματίας που παρεμβαίνει στην πώληση, αν δε αυτή πραγματοποιείται μεταξύ δύο επαγγελματιών, ο πωλητής. [...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 7 Η Christie's France, γαλλική θυγατρική της πολυεθνικής Christie's, είναι μια εταιρία εκουσίως πωλήσεων έργων τέχνης με δημοπρασία. Στο πλαίσιο αυτό, διοργανώνει τακτικά πωλήσεις έργων τέχνης στο πλαίσιο των οποίων ενεργεί στο όνομα των πωλητών. Για ορισμένες από τις πωλήσεις αυτές πρέπει να καταβάλλονται ποσοστά στο πλαίσιο του δικαιώματος παρακολουθήσεως. Στους γενικούς όρους πώλησεως η Christie's France έχει προβλέψει την επίδικη ρήτρα, η οποία της παρέχει τη δυνατότητα να εισπράττει ένα ποσό, για λογαριασμό και στο όνομα του πωλητή, για κάθε αντικείμενο για το οποίο υφίσταται δικαίωμα παρακολουθήσεως, προσδιοριζόμενο με το γράμμα «λ» στον οικείο κατάλογο, ποσό το οποίο αναλαμβάνει στη συνέχεια να καταβάλει στον αρμόδιο προς εισπραξη του δικαιώματος αυτού οργανισμό ή στον ίδιο τον καλλιτέχνη.
- 8 Η SNA είναι επαγγελματική ένωση της οποίας τα μέλη ασκούν τις δραστηριότητές τους στην ίδια αγορά με αυτήν της Christie's France και ανταγωνίζονται, με τον τρόπο αυτόν, κατά την εν λόγω ένωση, την ως άνω εταιρία.
- 9 Όσον αφορά τις πραγματοποιηθείσες τα έτη 2008 και 2009 πωλήσεις, η SNA εκτίμησε ότι η επίδικη ρήτρα είχε ως αποτέλεσμα την επιβάρυνση του αγοραστή με την καταβολή των ποσοστών στο πλαίσιο του δικαιώματος παρακολουθήσεως και ότι τούτο αποτελούσε πράξη αθέμιτου ανταγωνισμού, κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου L. 122-8 του κώδικα διανοητικής ιδιοκτησίας. Συνεπώς, η SNA άσκησε αγωγή κατά της Christie's France ζητώντας να διαπιστωθεί η ακυρότητα της εν λόγω ρήτρας.
- 10 Με απόφαση της 20ής Μαΐου 2011, το tribunal de grande instance de Paris [πρωτοδικείο Παρισιού] απέρριψε τη σχετική αγωγή, κρίνοντας ότι η κατανομή του βάρους καταβολής των σχετικών ποσοστών στο πλαίσιο του δικαιώματος παρακολουθήσεως δεν συνιστά, αυτή και μόνη, πράξη αθέμιτου ανταγωνισμού.
- 11 Η SNA άσκησε έφεση κατά της εν λόγω αποφάσεως ενώπιον του cour d'appel de Paris [εφετείου Παρισιού]. Το δικαστήριο αυτό έκρινε, πρώτον, ότι το δικαίωμα παρακολουθήσεως συνιστά μιαν ανταμοιβή καταβαλλόμενη από τον πωλητή, ο οποίος αποκομίζει κέρδος από την πώληση ενός έργου τέχνης, στον δημιουργό, διότι η αρχική αμοιβή, κατά την πρώτη μεταβίβαση του έργου, ενδέχεται να είναι χαμηλή, σε σχέση με την υπεραξία που πραγματοποιείται μετά από αυτήν την πρώτη μεταβίβαση. Δεύτερον, κατά το cour d'appel de Paris, κάθε παρέκκλιση βάσει συμβατικής ρήτρας από τις διατάξεις της οδηγίας 2001/84 θα ήταν αντίθετη προς τον σκοπό της οδηγίας αυτής, που είναι η εξασφάλιση της εναρμονίσεως του δικαιώματος παρακολουθήσεως. Κατά συνέπεια, το cour d'appel de Paris κήρυξε άκυρη την επίδικη ρήτρα.
- 12 Η Christie's France άσκησε αναίρεση, υποστηρίζοντας, ειδικότερα, ότι η οδηγία 2001/84 ορίζει χωρίς άλλη διευκρίνιση ή άλλον περιορισμό ότι το δικαίωμα παρακολουθήσεως επιβαρύνει τον πωλητή και δεν αποκλείει, επομένως, τη διά συμβατικής ρήτρας διαρρύθμιση του βάρους καταβολής των σχετικών ποσοστών.

- 13 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Cour de cassation αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχει ο κανόνας του άρθρου 1, παράγραφος 4, της [οδηγίας 2001/84], ο οποίος επιβάλλει στον πωλητή την απορρέουσα από το δικαίωμα παρακολουθήσεως υποχρέωση καταβολής ποσοστών, την έννοια ότι ο εν λόγω πωλητής φέρει οριστικά το σχετικό κόστος χωρίς δυνατότητα συμβατικής παρεκκλίσεως;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 14 Με το ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 1, παράγραφος 4, της οδηγίας 2001/84 έχει την έννοια ότι προβλέπει ότι ο πωλητής φέρει οριστικά, σε κάθε περίπτωση, το κόστος της καταβολής ποσοστών στο πλαίσιο του δικαιώματος παρακολουθήσεως, ή αν είναι δυνατή σχετική παρέκκλιση με συμβατική ρήτρα.
- 15 Πρώτον, πρέπει να υπομνησθεί ότι, με την έκδοση της οδηγίας 2001/84, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 3 και 4 αυτής, επιδιώχθηκε να εξασφαλιστεί στους δημιουργούς έργων ζωγραφικής και γλυπτικής τέχνης μερίδιο συμμετοχής στην οικονομική επιτυχία των πρωτοτύπων των έργων τους (βλ., επ' αυτού, απόφαση Fundació Gala-Salvador Dalí και VEGAP, C-518/08, EU:C:2010:191, σκέψη 27).
- 16 Η οδηγία 2001/84, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 13 και 14 αυτής, αποσκοπεί ακόμη να εξαλείψει τις διαφορές των νομοθεσιών που συνεπάγονται, ειδικότερα, άνιση μεταχείριση μεταξύ των καλλιτεχνών, σε συνάρτηση με τον τόπο πωλήσεως των έργων τους.
- 17 Προς επίτευξη των εν λόγω σκοπών, τα κράτη μέλη οφείλουν να προβλέπουν, δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, υπέρ του δημιουργού πρωτότυπου έργου τέχνης δικαίωμα παρακολουθήσεως, το οποίο ορίζεται ως το αναπαλλοτριώτο δικαίωμα, από το οποίο δεν χωρεί παραίτηση ούτε εκ των προτέρων, και το οποίο αποσκοπεί να εξασφαλίσει ένα ορισμένο επίπεδο ανταμοιβής στους δημιουργούς, μέσω της καταβολής ενός ποσοστού επί του αντιτίμου για κάθε μεταπώληση των έργων τους.
- 18 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να σημειωθεί ότι, καθόσον η οδηγία 2001/84 επιβάλλει στα κράτη μέλη να προβλέψουν την καταβολή ποσοστών στο πλαίσιο του δικαιώματος παρακολουθήσεως, τα κράτη αυτά πρέπει να λογίζεται ότι έχουν την ευθύνη να μεριμνούν για την πραγματική είσπραξή τους, επειδή άλλως θα καταστούν άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας οι διατάξεις της οδηγίας αυτής (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση Stichting de Thuiskopie, C-462/09, EU:C:2011:397, σκέψη 34).
- 19 Η εν λόγω ευθύνη των κρατών μελών συνεπάγεται επίσης ότι αυτά και μόνον έχουν την εξουσία να προσδιορίζουν, στο πλαίσιο το οποίο καθορίζει η οδηγία 2001/84, το υποκείμενο στη σχετική επιβάρυνση πρόσωπο, το οποίο υποχρεούται να καταβάλει τα ως άνω ποσοστά στον δημιουργό.
- 20 Πράγματι, από την αιτιολογική σκέψη 4 της εν λόγω οδηγίας προκύπτει ότι επιβάλλεται η εξασφάλιση στους δημιουργούς ενός πρόσφορου και ομοιόμορφου επιπέδου προστασίας. Εντούτοις, η εγγύηση ενός τέτοιου επιπέδου προστασίας προϋποθέτει ακριβώς ότι το υποκείμενο στη υποχρέωση καταβολής ποσοστών πρόσωπο θα προσδιορίζεται μόνον από τα κράτη μέλη, με τη νομοθεσία τους.
- 21 Συναφώς, το άρθρο 1, παράγραφος 4, της οδηγίας 2001/84, ερμηνευόμενο με γνώμονα την αιτιολογική σκέψη 25 αυτής, ορίζει ότι υπόχρεος στην καταβολή του ποσοστού δυνάμει του δικαιώματος παρακολούθησης είναι καταρχήν ο πωλητής.

- 22 Η λύση αυτή εύκολα εξηγείται, κατά τα λοιπά, λαμβανομένης υπόψη της περιστάσεως ότι, σε κάθε μεταπώληση, ο πωλητής είναι αυτός ο οποίος εισπράττει κανονικά το αντίτιμο κατόπιν της σχετικής εμπορικής συναλλαγής.
- 23 Επ' αυτού, από το άρθρο 1, παράγραφος 4, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2001/84, σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 25 αυτής, απορρέει επίσης ότι τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν παρεκκλίσεις από την αρχή κατά την οποία ο πωλητής είναι ο υπόχρεος στην καταβολή των ποσοστών, περιοριζόμενα παράλληλα όσον αφορά την επιλογή άλλου προσώπου, το οποίο, μόνον αυτό ή από κοινού με τον πωλητή, θα φέρει την ευθύνη της καταβολής των ποσοστών.
- 24 Συγκεκριμένα, το άρθρο 1, παράγραφος 4, της οδηγίας 2001/84 διευκρινίζει ότι, σε περίπτωση που κράτος μέλος αποφασίσει να ορίσει ως υπόχρεο στην καταβολή των ποσοστών άλλο πρόσωπο και όχι τον πωλητή, πρέπει να επιλέξει μεταξύ των επαγγελματιών περί των οποίων γίνεται λόγος στο άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής οι οποίοι παρεμβαίνουν ως πωλητές, αγοραστές ή μεσάζοντες στις πράξεις μεταπώλησεως που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2001/84.
- 25 Δεύτερον, ενώ ορισμένες γλωσσικές αποδόσεις του άρθρου 1, παράγραφος 4, της οδηγίας 2001/84, όπως η ισπανική, η γαλλική, η ιταλική ή η πορτογαλική, μπορούν να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι διαφοροποιούν μεταξύ, αφενός, του υπόχρεου στην καταβολή των ποσοστών στον δημιουργό και, αφετέρου, εκείνου ο οποίος πρέπει να φέρει οριστικώς το σχετικό κόστος, πρέπει να σημειωθεί ότι άλλες γλωσσικές αποδόσεις της ίδιας διατάξεως, όπως η δανική, η γερμανική, η αγγλική, η ρουμανική ή η σουηδική, δεν κάνουν τέτοια διάκριση.
- 26 Ωστόσο, η ανάγκη ομοιόμορφης ερμηνείας διατάξεως του δικαίου της Ένωσης επιτάσσει, σε περίπτωση αποκλίσεως μεταξύ των γλωσσικών αποδόσεων αυτής, να ερμηνεύεται η επίμαχη διάταξη με κριτήριο το γενικό πλαίσιο και τον σκοπό της κανονιστικής ρυθμίσεως της οποίας αποτελεί στοιχείο (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις DR και TV2 Danmark, C-510/10, EU:C:2012:244, σκέψη 45, καθώς και Bark, C-89/12, EU:C:2013:276, σκέψη 40).
- 27 Όσον αφορά την όλη ρύθμιση στο πλαίσιο της οποίας εντάσσεται το άρθρο 1, παράγραφος 4, της οδηγίας 2001/84, πρέπει να σημειωθεί ότι από τις αιτιολογικές σκέψεις 9, 10 και 25 της ως άνω οδηγίας απορρέει ότι, μολονότι αυτή ορίζει ειδικότερα ορισμένα στοιχεία σχετικά με τα καλυπτόμενα έργα, με τους έχοντες δικαίωμα παρακολουθήσεως, με το ύψος του προβλεπόμενου ποσοστού, με τις πράξεις για τις οποίες προβλέπεται το δικαίωμα παρακολουθήσεως, με τη βάση υπολογισμού, καθώς και με τα στοιχεία που αφορούν τον υπόχρεο στην καταβολή του προβλεπόμενου ποσού, δεν προσδιορίζει ποιος πρέπει να φέρει οριστικώς το κόστος καταβολής στον δημιουργό των σχετικών ποσοστών στο πλαίσιο του δικαιώματος παρακολουθήσεως.
- 28 Για να μπορέσει να ερμηνευθεί η έλλειψη αυτή ενδείξεων πρέπει να ληφθούν υπόψη οι επιδιωκόμενοι σκοποί, οι οποίοι συνάγονται από την οδηγία 2001/84. Συναφώς, καίτοι η ως άνω οδηγία αποσκοπεί στην εξάλειψη των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού στην αγορά των έργων τέχνης, ο σκοπός αυτός όμως περιορίζεται εντός των ορίων που θέτουν οι αιτιολογικές σκέψεις 13 και 15 της οδηγίας αυτής.
- 29 Ειδικότερα, από τις αιτιολογικές αυτές σκέψεις προκύπτει ότι δεν συντρέχει λόγος να εξαλειφθούν οι διαφορές των εθνικών νομοθεσιών οι οποίες δεν είναι ικανές να θίξουν τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και ότι, προκειμένου να αφεθεί στα κράτη μέλη όσο το δυνατόν ευρύτερο περιθώριο ευελιξίας κατά τη λήψη εθνικών μέτρων, η εναρμόνιση αρκεί να περιοριστεί σε εκείνες τις διατάξεις του εσωτερικού δικαίου που έχουν τον αμεσότερο αντίκτυπο στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς (βλ., επ' αυτού, απόφαση Fundaci3n Gala-Salvador Dal3 και VEGAP, EU:C:2010:191, σκέψεις 27 και 31).

- 30 Καίτοι η επίτευξη του εν λόγω σκοπού, όπως αυτός προσδιορίστηκε, επιτάσσει να προσδιορίζεται το πρόσωπο που είναι υπεύθυνο για την καταβολή των ποσοστών στο πλαίσιο του δικαιώματος παρακολουθήσεως έναντι του δημιουργού, καθώς και οι κανόνες περί υπολογισμού του ύψους των ποσοστών αυτών, τούτο δεν ισχύει όσον αφορά το ζήτημα του προσδιορισμού του προσώπου που θα φέρει, σε τελική ανάλυση, τη σχετική επιβάρυνση.
- 31 Ασφαλώς, δεν μπορεί να αποκλειστεί εκ προοιμίου ότι το τελευταίο αυτό στοιχείο μπορεί να προκαλέσει κάποια στρέβλωση στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, ωστόσο, ένα τέτοιο αποτέλεσμα για την εσωτερική αγορά θα είναι, εν πάση περιπτώσει, μόνον έμμεσο, ως προκαλούμενο από συμβατική ρήτρα συμφωνηθείσα ανεξαρτήτως της καταβολής του σχετικού ποσοστού στο πλαίσιο του δικαιώματος παρακολουθήσεως, καταβολή για την οποία υπεύθυνο εξακολουθεί να είναι το βαρυνόμενο συναφώς πρόσωπο.
- 32 Κατά συνέπεια, σε περίπτωση που κράτος μέλος θεσπίσει νομοθεσία προβλέπουσα ότι ο πωλητής ή ένας επαγγελματίας της αγοράς έργων τέχνης που παρεμβαίνει στην οικεία εμπορική συναλλαγή είναι ο υπόχρεος στην καταβολή των σχετικών ποσοστών, η οδηγία 2001/84 δεν αποκλείει να συμφωνούν τα πρόσωπα αυτά κατά τη μεταπώληση με οποιονδήποτε άλλον, περιλαμβανομένου του αγοραστή, ότι ο τελευταίος θα φέρει οριστικώς το κόστος της καταβολής των ποσοστών αυτών στον δημιουργό, στο πλαίσιο του δικαιώματος παρακολουθήσεως, με τη διευκρίνιση ότι μια τέτοια συμβατική ρήτρα ουδόλως επηρεάζει τις υποχρεώσεις και την ευθύνη του βαρυνόμενου με την υποχρέωση καταβολής ποσοστών στον δημιουργό.
- 33 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στο υποβαλλόμενο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 1, παράγραφος 4, της οδηγίας 2001/84 έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται στη δυνατότητα του έχοντος την υποχρέωση καταβολής ποσοστών βάσει του δικαιώματος παρακολουθήσεως, προσδιοριζόμενου από την εθνική νομοθεσία, είτε αυτός είναι ο πωλητής είτε ένας επαγγελματίας της αγοράς έργων τέχνης που παρεμβαίνει στην εμπορική συναλλαγή, να συμφωνεί με κάθε άλλο πρόσωπο, περιλαμβανομένου του αγοραστή, ότι αυτό θα φέρει οριστικώς, εν όλω ή εν μέρει, το κόστος της καταβολής των σχετικών ποσοστών στον δημιουργό, στο πλαίσιο του δικαιώματος παρακολουθήσεως, καθόσον μια τέτοια συμβατική ρήτρα ουδόλως επηρεάζει τις υποχρεώσεις και την ευθύνη του βαρυνόμενου με την υποχρέωση καταβολής ποσοστών στον δημιουργό.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 34 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 1, παράγραφος 4, της οδηγίας 2001/84/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Σεπτεμβρίου 2001, σχετικά με το δικαίωμα παρακολούθησης υπέρ του δημιουργού ενός πρωτότυπου έργου τέχνης, έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται στη δυνατότητα του έχοντος την υποχρέωση καταβολής ποσοστών βάσει του δικαιώματος παρακολουθήσεως, προσδιοριζόμενου από την εθνική νομοθεσία, είτε αυτός είναι ο πωλητής είτε ένας επαγγελματίας της αγοράς έργων τέχνης που παρεμβαίνει στην εμπορική συναλλαγή, να συμφωνεί με κάθε άλλο πρόσωπο, περιλαμβανομένου του αγοραστή, ότι αυτό θα φέρει οριστικώς, εν όλω ή εν μέρει, το κόστος της καταβολής των σχετικών ποσοστών στον δημιουργό, στο πλαίσιο του δικαιώματος παρακολουθήσεως, καθόσον μια τέτοια συμβατική ρήτρα ουδόλως επηρεάζει τις υποχρεώσεις και την ευθύνη του βαρυνόμενου με την υποχρέωση καταβολής ποσοστών στον δημιουργό.

(υπογραφές)